

14. ROČNÍK DEJEPISNEJ OLYMPIÁDY
Krajské kolo 2021/2022
Kategória D (8. ročník ZŠ a 3. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1. **1.* Z ponúknutých možností vyberte iba tých päť, v ktorých pamiatky nie sú zapísané do UNESCO.**

a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)
Banská Bystrica	Bardejov	Spišský hrad	Zvolenský hrad	Kežmarok	Tvrdošín	Trnava	Leštiny
i)	j)						
Nitra	Dolný Kubín						

- 2.* Na obrázku vidíte menej tradičný pohľad na časť opevnenia mesta Bardejov, ktoré patrí medzi najzachovalejšie na Slovensku.

Prečítajte si uvedené výroky, ktoré sa týkajú mestského opevnenia a rozhodnite (vyberte), či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

- a) Opevnenie mesta môžeme nazvať aj - tortifikačný systém. áno / nie
- b) Opevnenie mesta môžeme nazvať aj - fortifikačný systém. nie / áno
- c) Bardejov mal svoje opevnenie v 15. storočí. nie / áno
- d) Bardejov mal svoje opevnenie v 12. storočí. áno / nie
- e) Na obranu brán slúžilo prestavané opevnenie – barbakan. áno / nie
- f) Na obranu brán slúžilo prestavané opevnenie – barboran. nie / áno

3. 3.* Na obrázku (z námestia v Bardejove) vidíte novodobú sochu, ktorá súvisí s vykonávaním spravodlivosti v minulosti.

Hrdelné právo sa však v stredoveku odohrávalo v Bardejove na inom mieste, pri stĺpe, kde horelo svetlo, ktoré malo orientačnú, ale aj spomienkovú funkciu. Do pripraveného políčka uveďte gramaticky správne zapísané dnešné pomenovanie takéhoto stĺpu. Pomôžte si aj nasledujúcimi písmenami, z ktorých viete poskladať správnu odpoveď.

l a o v ý m p

4. * Bardejov sa v 16. storočí stáva významným kultúrnym centrom – rozvíja sa školstvo, náboženský život a kníhtlač. Prečítajte si uvedené výroky, ktoré súvisia s rozvojom mesta a rozhodnite (vyberte), či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

Budova bardejovskej školy.

a) V roku 1581 bol v Bardejove vytlačený preklad Katechizmu Martina Luthera do vtedajšej slovenčiny.

nie / áno

b) Ku kultúrnemu životu v meste prispela Guttenbergova tlačiareň, ktorá tu mala svoje sídlo.

nie / áno

c) Leonard Stöckel vydal organizačný a študijný poriadok - Zákony bardejovskej školy, ktorý sa považuje za jeden z najstarších pedagogických dokumentov na Slovensku.

nie / áno

d) Ku kultúrnemu životu v meste prispela Guttgeselova tlačiareň, ktorá tu mala svoje sídlo.

áno / nie

e) V osemdesiatych rokoch 16. storočia odlial zvonolejár Ján pre Kostol sv. Egídia vtedy jeden z najväčších zvonov na území dnešného Slovenska, štvortonového Urbana.

nie / áno

Prečítajte si uvedený text a opravte v ňom štyri chyby. Zvýraznené slová sú správne a nie je možné ich meniť/opravovať. V prvom stĺpci vyberte z možností chybný údaj / slovo a napíšte k nemu aj správne znenie.

Spišský hrad leží **neďaleko od rieky Hron**. Na **hradnom kopci** si koncom 2. tisícročia pred n. l. (pred Kr.) **vybudoval** opevnené sídlisko s akropolou aj ľud prešovskej **kultúry**. K **najstaršej** čiastočne zachovanej časti hradu patrí gotický **palác**, ktorý vidíte na obrázku. Keď hrad **stratil svoju vojenskú funkciu**, spustol a v devätnástom storočí vyhorel.

chybný údaj

správny údaj

Hron / opevnené / akropolou / 2. tisícročia / sídlisko / prešovskej / Spišský hrad

opevnené / Hron / Spišský hrad / akropolou / 2. tisícročia / prešovskej / sídlisko

spustol / gotický / devätnástom / zachovanej / vyhorel

zachovanej / gotický / devätnástom / spustol / vyhorel

6. **6.* Prečítajte si nasledujúce výroky týkajúce sa Spišského hradu a rozhodnite (vyberte), či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).**

a) Spišský hrad prevzal funkciu správneho centra regiónu, ktoré bolo predtým na susednom kopci Dreveník.

áno / nie

b) Hrad sa neubránil útoku Tatárov. áno / nie

c) Keď sa najstaršia mohutná obranná veža zrútila, na jej mieste bola vybudovaná cisterna. áno / nie

d) Spišský prepoš sa v 13. storočí podieľal na prestavbe hradu a vybudoval si tu aj svoj palác. nie / áno

7.

7.* Na obrázku vidíte pohľad na terajší Katedrálly chrám sv. Martina, ktorý dominuje Spišskej Kapitule.

Pozorne si prečítajte nasledujúce výroky týkajúce sa tejto stavby a rozhodnite (vyberte), či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) Katedrálly chrám začali stavať už v 12. storočí.

nie / áno

b) Katedrálly chrám začali stavať v 13. storočí.

nie / áno

c) Katedrálly chrám nikdy nemal emporu.

áno / nie

d) K pôvodnej stavbe bola pristavaná baroková pohrebná kaplnka rodiny Zápoľských. nie / áno

e) K pôvodnej stavbe bola pristavaná gotická pohrebná kaplnka rodiny Zápoľských. áno / nie

f) Románske stavebné obdobie reprezentujú združené okná, ktoré je vidieť na oboch vežiach. nie / áno

8.* Na obrázku je pohľad na časť interiéru kostola v Žehre.

Z ponúknutých možností správne vyberte (označte) štyri, ktoré sa týkajú kostola v Žehre.

a)	b)	c)	d)
dvojloďová stavba	viac vrstiev fresiek	maľba Strom smrti	byzantské vplyvy na tvorbu fresiek
e)	f)	g)	h)
trojloďová stavba	iba jedna vrstva fresiek	románsky oltár	Ladislavovská legenda

9.* Pozorne si prečítajte nasledujúci text týkajúci sa dreveného evanjelického artikulárneho kostola v Kežmarku a opravte v ňom štyri chyby. Zvýraznené slová sú správne a nie je možné ich meniť/opravovať. V prvom stĺpci vyberte z možností chybný údaj / slovo a napíšte k nemu aj správne znenie.

Kostol bol **postavený** na základe 26. artikuly (článku) Štefánskeho **snemu** z roku 1681. **Prvá stavba** dreveného kostola bola postavená v šestnástom storočí. **Finančne** na stavbu kežmarského kostola prispeli aj **protestanti** z južnej Európy. Švédsky a nórsky **kráľ** nariadili pre tento účel **urobiť** vo svojej krajine **zbierky**.

chybný údaj

správny údaj

Štefánskeho / 1681 / 26 / artikuly / šestnástom / dreveného

26 / artikuly / 1681 / šestnástom / Štefánskeho / dreveného

krajine / Švédsky / prispeli / južnej / nórsky

krajine / Švédsky / prispeli / nórsky / južnej

10. 10.* Na obrázku je menej tradičný pohľad na časť areálu kostola v Leštínách.

Prečítajte si nasledujúce výroky týkajúce sa obce Leštiny a kostola v nej a správne vyberte, či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

- a) Obec Leštiny sa nachádza v Chočských vrchoch. áno / nie
- b) V obci bola od 17. storočia zriadená evanjelická škola. nie / áno
- c) Zvonica (na obrázku vľavo dole) bola postavená už v 18. storočí. áno / nie
- d) V interiéri kostola sa nachádza renesančný oltár. nie / áno
- e) Kostol bol postavený prevažne z bukoveho dreva. áno / nie

11. 11.* Na obrázku vidíte pohľad na Kostol Všetkých svätých v Tvrdošíne.

Z ponúkaných tvrdení vyberte šesť, ktoré sa týkajú kostola v Tvrdošíne.

- a) Dnešná zreštaurovaná podoba kostola rešpektuje renesančnú úpravu zo 17. storočia.
- b) V interiéri je dodnes zachovaný barokový oltár.
- c) Kostol sa nachádza v malom parku v centre mesta.
- d) Časť gotického oltára z kostola sa teraz nachádza v Múzeu krásnych umení v Budapešti.
- e) Kostol sa nachádza na miestnom cintoríne.
- f) V interiéri je dodnes zachovaný gotický oltár.
- g) Najstaršia časť kostola je románska a pochádza zo 16. storočia.
- h) V interiéri sa nachádza neskororenesančná kazateľnica.
- i) Najstaršia časť kostola je gotická a pochádza zo 16. storočia.
- j) Kostol bol pôvodne gotický a bol postavený v 15. storočí.

12. 12. Na obrázku vidíte vstup do štólne v Banskej Štiavnici.

Baníctvo v Banskej Štiavnici bolo v 18. storočí jedno z najprogressívnejších v Európe.

V tejto súvislosti do odpoved'ových políčk doplňte gramaticky správne nasledujúci text.

K najvýznamnejším konštruktérom banských strojov patrilo Jozef Karol

Preslávil sa vytvorením

čerpacieho stroja.

V súvislosti s baníctvom vznikli v okolí mesta vodné nádrže nazývané

Pri odpovedi v druhom odpoved'ovom políčku si pomôžte nasledujúcimi písmenami:

v o o v ý d o l p s t c, z ktorých viete poskladať správnu odpoveď.

13. 13. V súvislosti s vládou Márie Terézie rozhodnite, či sú uvedené výroky pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) Mária Terézia sa dostala na trón na základe pragmatickej sankcie, ktorú vydal jej strýko Karol VI.

 /

b) Panovníčka nepodporovala rozvoj manufaktúr.

 /

c) V súvislosti s jej reformami nariadila povinnú školskú dochádzku pre deti od 6 do 14 rokov.

 /

d) Mária Terézia mala 16 detí, ale iba 10 ju prežilo.

 /

e) Syn Jozef II. bol už za života Márie Terézie jej spoluvládcom.

 /

14. 14. Vytvorte správne dvojice z rokov a udalostí, ktoré súvisia s dejinami Francúzska.

1. 1805	útok na Bastilu
2. 1815	Napoleonov štátny prevrat
3. 1789	bitka pri Slavkove
4. 1799	zvrhnutie kráľovstva a vyhlásenie republiky
5. 1792	bitka pri Waterloo

15. 15. Rozhodnite, či sa mohli uvedené osobnosti svetových dejín stretnúť (áno) alebo sa nemohli stretnúť (nie).

a) Lev Nikolajevič Tolstoj a Giuseppe Verdi nie / áno

b) Alfréd Nobel a Nicola Tesla nie / áno

c) Claude Monet a Mária Curie Sklodovská áno / nie

16. 16. Na obrázku vidíte pohľad na budovu terajšieho talianskeho parlamentu.

V súvislosti so zjednotením Talianska rozhodnite, či sú uvedené výroky pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) O zjednotenie Talianska sa zaslúžili Giuseppe Garibaldi a Camillo Cavour. nie / áno

b) Pri zjednocovaní krajiny zohralo významnú úlohu Rusko. nie / áno

c) Celú krajinu sa podarilo zjednotiť už v roku 1859, keď Francúzsko stratilo svoj vplyv v pápežskom štáte. nie / áno

d) Taliansko sa stalo po zjednotení v roku 1870 republikou. áno / nie

e) Krajinu sa podarilo zjednotiť v roku 1870 a štátnym zriadením sa stala konštitučná monarchia. nie / áno

17. 17. Do odpoveďových políčk podľa nasledujúcich indícií gramaticky správne zapíšte meno osobnosti z dejín USA.

a) Začínal ako lovec bizónov, ale zbohatol na predstaveniach svojho cirkusu, kde vystupovali Indiáni a kovboji.

b) Bol náčelníkom Apačov a viac ako 20 rokov viedol partizánsku vojnu proti americkej a mexickej armáde.

18. 18. Na obrázku vidíte pohľad na pamätnú tabuľu v obci Veľké Rovné.

Do odpoveďových políčk zapíšte odpovede na nasledujúce otázky:

a) V ktorom meste bolo Slovenské učené tovaríšstvo založené?

b) Bolo to v tom istom roku ako *druhý stánok* vo Veľkom Rovnom?

 áno / nie

c) Gramaticky správne napíšte priezvisko tajomníka tejto inštitúcie, ktorý bol farárom v obci Naháč.

19. 19. Na obrázku vidíte pohľad na centrum obce Dobrá Voda.

Do odpoved'ových políčkoch gramaticky správne napíšte:

a) Meno aj priezvisko najvýznamnejšieho bernolákovského básnika, ktorý po požiari svojej fary v Maduniciach strávil v tejto obci zvyšok života.

b) Priezviská troch významných predstaviteľov slovenského kultúrneho a politického života, ktorí v roku 1843 navštívili spomínaného básnika v súvislosti s kodifikáciou slovenčiny. (Priezviská oddel'te čiarkami)

20. Na obrázku vidíte vstup do krýpt banskobystrických biskupov v Žiari nad Hronom.

V krypte je pochovaný aj prvý predseda Matice slovenskej. Do odpovedových políček gramaticky správne napíšte:

a) Meno a priezvisko prvého predsedu Matice slovenskej.

b) Meno a priezvisko prvého podpredsedu Matice slovenskej.

21. 21. V súvislosti s vytvorením troch slovenských gymnázií v šesťdesiatych rokoch 19. storočia a ich následným pôsobením rozhodnite, či sú uvedené výroky pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

a) Všetky tri gymnáziá vznikli až po založení Matice slovenskej. nie / áno

b) Prvé gymnázium vo (Veľkej) Revúcej vzniklo už v roku 1862. nie / áno

c) Ani jedno z troch gymnázií už v roku 1876 nejestvovalo. áno / nie

22. Na obrázku vidíte sochu predstaviteľa najvýznamnejšej organizácie Slovákov v USA. Do tejto krajiny odchádzali Slováci pre zlú hospodársku situáciu v čase, keď silnela aj maďarizácia. Do odpovedových políček gramaticky správne napíšte:

a) Ako sa táto organizácia volala.

b) V ktorom meste

a v ktorom roku

vznikla.

c) Priezvisko jej predstaviteľa, ktorého vidíte na

obrázku.

d) Názov slovenskej obce, v ktorej sa práve v roku založenia najvýznamnejšej organizácie Slovákov v USA prejavila maďarizácia najvypuklejšie.

Autori: doc. PhDr. Adriana Kičková, PhD., Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Anna Žideková

Redaktorka: Mgr. Janka Škutová

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2022

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády